

Odsłonięcie tablicy upamiętniającej zamordowanie Ks. Seniora Karola Kulisza w Buchenwaldzie

W piątek 11 września 2020 roku spotkały się na placu krematorium byłego obozu koncentracyjnego w niemieckim Buchenwaldzie delegacje organizacji diakonijnych z Czech, Polski i Niemiec, by uczcić pamięć tu zamordowanego Ks. Seniora Karola Kulisza. W ramach wspólnego nabożeństwa została odsłonięta tablica pamiątkowa umieszczona w komorze śmierci krematorium.

Założyciel śląskich zakładów diakonijnych w Ligotce Kameralnej i w Dzięgielowie został tu zkatowany i zamordowany 8 maja 1940. Tablica pamiątkowa, zafundowana stowarzyszeniem historycznym Hereditas w 80. rocznicę tegoż wydarzenia, została tak z opóźnieniem spowodowanym pandemią coronawirusową odsłonięta Ks. Bp. Seniorem Śląskiego Kościoła Ewangelickiego A.W., Mgr. Janem Waclawkem, reprezentującym Diakonię Śląską w Republice Czeskiej, w asyście przedstawicieli Diakonu Eben-Ezer z Dzięgielowa - Ks. Marka Londzina, Ks. Emila Gajdacza i siostry przełożonej Ewy Cieślak oraz dyrektora Diakonii Eben-Ezer w Lemgo Ks. Dr. Bartolta Haase.

Słowa apostoła Pawła, uwiecznione na tablicy, trafnie przedstawiają życie i męczeńską śmierć Ks. Karola Kulisza: "Dobry bój bojowałem, biegu dokonałem, wiarę zachowałem". O księdzu Karolu Kuliszowi można powiedzieć, że był człowiekiem wielkiego serca i mężem odważnych czynów. Urodził się 12 czerwca 1873 w Dzięgielowie w rodzinie rolnika i hutnika Huty Trzynieckiej Adama Kulisza i Anny z domu Hławiczka. Po absolwowaniu gimnazjum w Cieszynie i studiach teologicznych w Wiedniu i Erlangenie, został w 1898 roku wikariuszem w zborze ewangelickim w Ligotce Kameralnej po boku pastora Jerzego Heczki. W 1900 roku ożenił się z Anną, z domu Macura, i razem wychowali troje dzieci, córki - Marię i Lidę oraz syna Jana. Po śmierci Ks. Heczki został wybrany pastorem w 1907 roku. Okres jego służby w Ligotce Kameralnej, aż do roku 1919, był okresem jego aktywnej i owocnej pracy społecznej i socialnej. Zakładał Koła wstrzeźliwości i w 1905 powołał do życia Społeczność Chrześcijańską dla pielęgnowania osobistej pobożności i świadectwa życia z Jezusem Chrystusem. Wydał w tym czasie znamienne publikacje: "O pielęgnowaniu chrześcijańskiej społeczności" (1902) i "Czego chcemy" (1905). W tym czasie zaprosił też do Ligotki Kameralnej na zjazd wielu ewangelickich działaczy przebudzeniowych z międzynarodowym udziałem, w którym między innymi wzięli udział Friedrich Wilhelm Baedeker, Eva von Thiele-Winckler, Kristína Royová, Ján Roháček, Martin Urban, czy Paul Wißwede.

Oprócz tego nie była mu obojętna sytuacja socialna wiejskiego ludu. Otworzył mały dom dla sierot w wynajętej drewnianej wiejskiej chacie a w 1913 wybudował murowany dom dla starców i osób niedołączonych, zwany "Betezdą". Były one utrzymywane z darów ludności ewangelickiej, i to w trudnych czasach 1.wojny światowej. Uświadamiał sobie wagę informowania społeczeństwa o potrzebach duchowych i socialnych tej pracy, toteż wydawał dla szerokiego ogółu miesięcznik "Słowo Żywota" (1910 - 1919).

Okres powojenny przyniósł wiele zmian i wezwań w jego życiu. W latach 1918 - 1920, kiedy dochodziło do podziału Śląska Cieszyńskiego, aktywnie działał nad jego przyłączeniem do Polski. Wyjechał nawet w delegacji dwa razy do Paryża, by wziąć udział w rozmowach pokojowych, które tam przebiegały. Jego zabiegi nie przyniosły jednak pozytywnego wyniku i Ks. Karol Kulisz opuszcza zbor w Ligotce Kameralnej i przenosi się do polskiej części Cieszyna, gdzie w 1920 roku zostaje wybrany pastorem w kościele Jezusowym na Wyższej Bramie a w roku 1921 seniorem Diecezji Cieszyńskiej.

Kontynuuje pracę socialną, tym razem w swojej rodzimej wiosce - Dzięgielowie, gdzie zakłada opiekuńcze Zakłady "Ebenezer" dla opieki nad sierotami i starcami. W tym celu powołał do życia Ewangelicki Diakonat sióstr-diakoniss, które usługiwały w rozbudowanych zakładach socialnych w Dzięgielowie i Ligotce Kameralnej. Redaguje też gazetkę "Głosy Kościelne" (1925 - 1938) i wydaje znaczną liczbę różnych publikacji religijnych (kazania,

broszury) dla krzewienia ewangelii. Wiele w tym czasie podróżuje, by uzyskać środki na rozbudowaną służbę socialną (Stany Zjednoczone, Anglia, Szwecja, Finlandia, Dania, Szwajcaria).

Z wybuchem 2. wojny światowej zostaje aresztowany przez Gestapo 23. września 1939 w ramach akcji Intelligenzaktion Schlesien za działalność narodową, więziony w Skorochowicach i Rawiczu, następnie wysłany do obozu koncentracyjnego w Buchenwaldzie, gdzie ginie na skutek pobicia i wycieńczenia w celi śmierci 8. maja 1940.

Odślonięciem tablicy pamiątkowej w miejscu okrutnych represji nazistowskich - obozie koncentracyjnym w Buchenwaldzie, gdzie w czasie 2 wojny światowej zginęło ponad 56 000 więźniów, został wreszcie spłacony dług pamięci ludu śląskiego Ks. Karolowi Kuliszowi - świadkowi Bożemu i nestorowi diakonii śląskich.

Praca ewangelizacyjna rozpoczęta kiedyś pastorem Karolem Kuliszem jest kontynuowana dzisiaj w pracy ewangelizacyjnej Centrum Misji i Ewangelizacji w Polsce oraz Społeczności Chrześcijańskiej w Republice Czeskiej. Zaś usługi diakonijne są kontynuowane poprzez Diakonat Eben-Ezer w Dzięgielowie oraz Diakonię Śląską, która w tym roku obchodzi 30. jubileusz odnowienia działania po okresie komunistycznych restrykcji. Diakonia Śląska przy tej okazji odnowiła też dom diakonijny "Betezda" założony pastorem Kuliszem, by nadal służył opiece osobom niepełnosprawnym.

Adam Cieślar, przewodniczący Hereditas z.s.